



Actieve raadsinformatie

Registratienummer 2020-100

Datum:	28 oktober 2020
Van collegelid:	H.J. Berkhoff
Aan:	Raads- en commissieleden via de raadsinfo
Onderwerp:	Stand van zaken initiatief natuur begraven op landgoed De Polberg te Wapenveld

Inleiding

Met de eigenaren (tevens initiatiefnemer) van landgoed De Polberg te Wapenveld (Groteweg 23, 25 en 27) is de gemeente sinds enkele jaren in gesprek over de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats met toebehoren op het landgoed. Inmiddels is ook de organisatie Natuurbegraven Nederland aangehaakt en is een gedeelte van landgoed Winfried toegevoegd aan het initiatief.

Deze actieve raadsinformatie gaat in op de stand van zaken van de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats met toebehoren op landgoed De Polberg en landgoed Winfried te Wapenveld.

Wat is natuur begraven?

Natuurbegraven houdt in dat mensen worden begraven in de natuur en onderdeel worden van de natuurlijke kringloop. Dit uit zich in begraven op een sobere wijze en met gebruik van afbreekbare materialen. Dit betekent onder andere dat een natuurgraf niet voorziet in grafzerken of grafornameenten. Alleen eenvoudige grafmarkeringen worden toegestaan, die in de natuur passen en op den duur in de natuur opgaan. Natuurbegraven staat ook voor eeuwig durende grafrust en een grafrecht wordt in één keer voor onbepaalde tijd afgekocht. Graven worden dus niet geruimd. Dit betekent dat een natuurbegraafplaats na de exploitatieperiode weer wordt teruggegeven aan de natuur. Door het gebruik van bijvoorbeeld een GPS systeem kunnen de graven worden teruggevonden.

Positieve grondhouding

Landgoed De Polberg

Op 18 maart 2014 heeft het voormalige college van B&W zich onder voorwaarden positief uitgesproken (positieve grondhouding) over een natuurbegraafplaats op landgoed De Polberg. De raadscommissie Ruimte heeft zich op 20 april 2015 eveneens onder voorwaarden positief uitgesproken. De maatschappelijke meerwaarde werd destijds door het college van B&W en de commissie Ruimte herkend.

Landgoed Winfried

Op 17 maart 2015 heeft het voormalige college van B&W zich onder voorwaarden positief uitgesproken (positieve grondhouding) over een natuurbegraafplaats op landgoed Winfried. De raadscommissie Ruimte heeft zich op 31 augustus 2015 positief uitgesproken over natuur begraven in het algemeen, maar heeft vooralsnog niet positief geadviseerd over een natuurbegraafplaats op landgoed Winfried. De commissie heeft vraagtekens gezet bij twee natuurbegraafplaatsen naast elkaar. Bovendien moet

het provinciale beleid voor natuur begraven worden afgewacht, voordat een definitief advies kan worden afgegeven.

Meerwaarden

De volgende meerwaarden worden gezien ten aanzien van een natuurbegraafplaats:

Duurzame meerwaarde

Het initiatief draagt bij aan de bescherming en ontwikkeling van de kwaliteiten van de landgoederen voor de langere termijn. Zo zorgt een natuurbegraafplaats (verdienmodel) voor het duurzaam voortbestaan van het landgoed als geheel. Dit biedt kansen ten aanzien van het behoud en het herstel van aanwezige en verdwenen waardevolle cultuurhistorische elementen. Het landgoed kent namelijk een rijk cultuurhistorisch verleden, waarvan het erfgoed nog duidelijk herkenbaar is. Bovendien is natuur begraven een natuurlijke aangelegenheid, waarbij respect voor de natuur en natuurlijk begraven belangrijke uitgangspunten zijn.

Recreatieve en educatieve meerwaarde

In tegenstelling tot de huidige situatie worden de landgoederen (met natuurbegraafplaats) opengesteld voor publiek. Het openstellen van de landgoederen draagt bij aan de mogelijkheden van de inwoners en bezoekers van de gemeente Heerde om de landgoederen met cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische kwaliteiten te ontdekken. Dit biedt ook kans om de inwoners en bezoekers van de gemeente Heerde te informeren over de achtergronden van het landgoed en het gebied (educatieve meerwaarde).

Extra begraafcapaciteit en economische meerwaarde

Door de komst van een natuurbegraafplaats met toebehoren krijgt de gemeente Heerde er extra begraafcapaciteit bij. Bovendien is een natuurbegraafplaats met aanverwante faciliteiten een nieuwe maatschappelijke voorziening, die onze gemeente op dit moment niet kent. Naar verwachting heeft een natuurbegraafplaats een lokale en regionale aantrekkingskracht.

Een natuurbegraafplaats met aanverwante faciliteiten heeft een positief effect op de omzet van de lokale middenstand van onze gemeente. De realisatie van de natuurbegraafplaats leidt tot eenmalige werkzaamheden. Te denken valt aan de werkzaamheden die nodig zijn voor het inrichten van de natuurbegraafplaats. Naast een eenmalige impuls brengt de ontwikkeling ook structurele werkzaamheden met zich mee. Denk hierbij aan de exploitatie van de natuurbegraafplaats en kansen voor lokale bedrijven om invulling te geven aan de producten en diensten rondom het natuur begraven. Dit komt ten goede aan de lokale werkgelegenheid.

Natuurlijke, landschappelijke en ecologische meerwaarde

Een natuurbegraafplaats biedt kans voor het versterken van natuurlijke, landschappelijke en ecologische kwaliteiten op het landgoed. Het initiatief voorziet immers in de omvorming van voormalig productiebos naar natuurtypen met een hogere landschappelijke en ecologische waarde (o.a. heidevegetaties en gemengd loofbos). Een dergelijke kwaliteitsslag biedt kansen, omdat variatie in natuurtypen zorgt voor een hogere biodiversiteit.

De huidige provinciale omgevingsverordening stelt dat wanneer een nieuwe natuurbegraafplaats mogelijk wordt gemaakt, er een substantiële versterking van de kernkwaliteiten van het Gelderse Natuur Netwerk (GNN) moet worden gerealiseerd. De kernkwaliteiten van het GNN kunnen worden versterkt door per 250 graven (per hectare) één hectare nieuwe natuur te realiseren of door het omvormen van vijf hectare bestaande natuur naar een provinciaal natuurdoeltype. Deze provinciale

regeling biedt kansen voor het versterken van de natuurlijke, landschappelijke en ecologische kwaliteiten van onze gemeente.

Provinciaal beleid voor natuur begraven heeft zich ontwikkeld

Een natuurbegraafplaats op de landgoederen de Polberg en Winfried was tot 1 maart 2017 niet te verenigen met de provinciale omgevingsvisie en omgevingsverordening. Dit kwam omdat aan de landgoederen hoge natuurwaarden zijn toegekend. Zo maken de landgoederen deel uit van het Natura 2000 gebied Veluwe. De landgoederen behoren daarnaast bijna volledig tot het GNN. Alleen de locaties waarop de landhuizen en de overige opstallen zijn gesitueerd behoren tot de Groene ontwikkelingszone (GO).

De provinciale omgevingsvisie en omgevingsverordening maakten het voor 1 maart 2017 vrijwel onmogelijk om nieuwe functies, zoals een natuurbegraafplaats, in het GNN mogelijk te maken. Op 1 maart 2017 is dit veranderd, omdat de Provinciale Staten destijds hebben besloten om natuur begraven als nieuwe functie in het GNN onder strikte voorwaarden wel toe te staan. De strikte voorwaarden waren destijds echter te strikt om een natuurbegraafplaats op landgoed De Polberg te kunnen exploiteren. Dit had vooral te maken met een te lage grafdichtheid per hectare.

Op 1 maart 2017 heeft de provincie niet alleen bepaald om natuur begraven als nieuwe functie in het GNN onder strikte voorwaarden toe staan, maar heeft ook toegezegd onderzoek te doen naar de effecten van natuur begraven op natuur en milieu. Dit onderzoek is uitgevoerd door bureau B-ware. De uitkomst van dit onderzoek is in 2018 gepresenteerd en geeft aan dat natuur begraven beperkte effecten heeft op natuur en milieu. Gelijktijdig heeft Wageningen Environmental Research (voorheen Alterra) in opdracht van Natuurmonumenten onderzoek gedaan naar de effecten van natuur begraven op de natuur op natuurbegraafplaats Heidepol in Arnhem. De conclusie van dit onderzoek is, dat natuur begraven op het onderzochte terrein (Heidepol) geen significante effecten heeft op de vegetatie en de bodemchemie. Aan de hand van zowel het onderzoek van bureau B-ware als Wageningen Environmental Research heeft de provincie de volgende conclusies getrokken:

- De grafdichtheid kan worden verhoogd van 50 naar 500 graven per ha, als tegelijkertijd die gebieden voor natuur begraven worden uitgesloten waarvan het grondwater voeding geeft aan voedselarme natuurgebieden.
- Als oude bosbodems (1850) worden uitgesloten van natuur begraven, zijn daarmee de ongestoorde bodems afdoende beschermd. Dit leidt ertoe dat ook in de Achterhoek, Montferland en Rijk van Nijmegen oude bosbodems worden uitgesloten. Op de Veluwe waren deze oude bosbodems al uitgesloten.
- Aan het bestemmingsplan, waarmee natuur begraven wordt mogelijk gemaakt, moet een beheerplan van de natuurbegraafplaats worden overlegd waarin is aangegeven hoe met voorkomende beschermde soorten wordt omgegaan, zodat geen rode lijstsoorten of N2000 soorten worden verstoord. In dat plan wordt ook aangegeven hoe de kwaliteitsversterking van bestaande of nieuwe natuur wordt gerealiseerd. De eis voor natuurversterking in ruil voor de toestemming om te kunnen begraven is: 1 ha nieuwe natuur of 5 ha kwaliteitsverbetering van bestaande natuur per 250 graven per hectare. Bij een dichtheid van 250-500 graven per ha is de eis derhalve 2 ha nieuwe natuur of 10 ha kwaliteitsverbetering.

De bovenstaande conclusies zijn verwerkt in provinciale omgevingsvisie en omgevingsverordening. Zowel de provinciale omgevingsvisie als omgevingsverordening zijn op 19 december 2018 door Provinciale Staten vastgesteld. De regeling voor natuur begraven, zoals het is opgenomen in de provinciale omgevingsverordening, is als bijlage aan deze actieve raadsinformatie toegevoegd.

Nieuw verzoekboek

De initiatiefnemers hebben begin juli 2020 een nieuw verzoekboek ingediend bij de gemeente. In het nieuwe verzoekboek zijn de initiatieven voor natuur begraven op de landgoederen De Polberg en Winfried verenigd. Er dus nu sprake van één initiatief voor natuur begraven, uiteraard van grotere omvang. Het totale plangebied omvat nu 77 hectare, op 62 hectare is er de mogelijkheid voor natuur begraven. Maximaal 10% van de natuurbegraafplaats wordt aangewend voor natuur begraven, daarmee wordt de provinciale norm van 500 graven per hectare niet overschreden.

Op basis van het nieuwe verzoekboek zijn de gesprekken tussen initiatiefnemers en de gemeente opnieuw opgestart. Het nieuwe verzoekboek is nog niet gedeeld met de gemeenteraad omdat deze nog een aantal aanvullingen nodig heeft. Het gaat daarbij onder andere om het verslag van een digitale informatieavond en om een overzicht van de verschillen ten opzichte van de eerder ingediende plannen.

Proces

Onlangs is met de initiatiefnemers gesproken over het nieuwe verzoekboek en het te volgen proces. Initiatiefnemers hadden de verwachting op basis van de ingenomen grondhoudingen, dat snel tot een besluit planologische medewerking kan worden gekomen. Voor het college gaat zorgvuldigheid boven snelheid. Dat betekent dat we er aan hechten dat zowel omwonenden, de dorpsraad Wapenveld en de Ondernemingsvereniging Wapenveld, als de gemeenteraad worden meegenomen in de beoogde ontwikkeling alvorens een besluit te nemen over het verlenen van planologische medewerking.

We hebben dan ook het volgende proces voor ogen:

1. Omwonenden, de dorpsraad Wapenveld en de ondernemingsvereniging Wapenveld worden door middel van een digitale informatieavond geïnformeerd over de huidige stand van zaken en de gewijzigde plannen.
2. De gemeenteraad wordt geïnformeerd over de huidige stand van zaken en de gewijzigde plannen. Dat gebeurt door middel van deze ARI. Het verzoekboek wordt na aanvulling nog nagestuurd.
3. Verder uitwerking plannen, opstellen ruimtelijke onderbouwing en uitvoering noodzakelijke onderzoeken.
4. College vraagt advies aan Commissie Ruimte alvorens besluit te nemen over planologische medewerking.
5. Indien besloten wordt om planologische medewerking te verlenen volgt de bestemmingsplan-procedure.

Informeren omwonenden, dorpsraad Wapenveld en ondernemingsvereniging Wapenveld

Op donderdag 5 november wordt een digitale informatieavond georganiseerd via Microsoft Teams. Inmiddels is een uitnodiging –in de vorm van een wijkbericht - verstuurd naar omwonenden, de dorpsraad Wapenveld en de ondernemersvereniging Wapenveld. Het wijkbericht is als bijlage bijgevoegd. U bent als raadslid van harte welkom om deel te nemen aan de digitale informatieavond. Als u zich aanmeldt via vince.gerritsen@sab.nl ontvangt u een uitnodiging en een link waarmee u kunt deelnemen.

Bijlagen:

1. Wijkbericht natuurbegraafplaats De Polberg.